

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

У статті визначено напрями розвитку проблеми організації самостійної роботи студентів 1 курсу педагогічного факультету.

The article shows tendencies of the development of the problem of organization of independent work of the first year students of Pedagogical department.

Розширення євроінтеграційних процесів у житті українського суспільства визначає напрями модернізації національної системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення конкурентоспроможності та мобільності, підвищення якості підготовки фахівців.

Прагнення українських університетів долучитися до Болонського процесу передбачає подальше вдосконалення кредитно-модульної організації навчального процесу, системи рейтингового оцінювання знань студентів, як необхідних умов запровадження кредитно-модульної системи. Миколаївський державний університет імені В. О. Сухомлинського ставить за мету стати рівноправним членом європейської освітньої спільноти. Багаторічний досвід застосування модульно-рейтингової системи викладачі університету використовують для переходу до кредитно-модульної системи організації навчального процесу, широкого впровадження рейтингових показників якості навчання з метою заохочення студентів до навчальної діяльності, стимулювання їх до самостійної праці.

Щоб відповідати даному рівню, фахівцю необхідно підвищувати свою професійну кваліфікацію. Сучасний ринок праці вимагає, особливо від працівника з вищою освітою, не просто певної суми знань та умінь, але й особливих навичок: уміння самостійно досягати поставлених цілей, використовуючи власні можливості.

Серед різноманітних способів підвищення кваліфікації важливу роль відіграє самостійна робота. Самостійна робота студента вищого педагогічного навчального закладу не є новою для педагогіки вищої школи. Як основна ланка у процесі підвищення ефективності підготовки фахівців самостійна робота привернула увагу таких учених, як С.І.Архангельського, В.К.Буряка, В.А.Козакова, П.І.Підкасистого та ін.

У свій час психологи Б.Г.Ананьев, О.М.Леонтьев, СЛ.Рубінштейн та інші розглядали самостійну роботу як таку, що допомагає у засвоєнні навчального матеріалу та підвищує студентську активність.

У працях Б.Г.Ананьева, О.М.Леонтьєва, СЛ.Рубінштейна наголошується, що самостійна робота сприяє підвищенню активності тих, хто навчається; забезпечує глибоке та міцне засвоєння навчального матеріалу; є дієвим фактором, що розвиває особистість.

Мета даної статті полягає в тому, щоб визначити пріоритетні напрями розвитку проблеми організації самостійної роботи студентів першого курсу педагогічного факультету.

Обґрунтування педагогічних умов наукової організації самостійної роботи студентів молодших курсів вищих педагогічних навчальних закладів окреслено у роботі К.Б.Бабенко. Автор звертається до комплексного підходу у вирішенні проблеми, розробляючи систему організації, регламентації, керівництва самостійною роботою студентів під час навчально-виховного процесу.

Планування самостійної пізнавальної діяльності студентів передбачає вирішення багатьох питань, до яких можна віднести:

- збільшення обсягу самостійної роботи у загальній системі професійної педагогічної підготовки майбутнього вчителя;
- ознайомлення першокурсників із завданням та особливостями організації навчального процесу у вищій школі;

- набуття та формування навичок оптимальної організації самостійної навчальної діяльності, культури інтелектуальної праці;
- виконання самостійної роботи під керівництвом викладача.

Вирішення вищезгаданих проблем І.Л.Наумченко вбачає у чіткому розмежуванні особистого та навчального часу студента, а також у безперервній взаємодії викладача та студентів.

Перевантаження студентів негативно впливає на якість та ставлення до самостійної роботи, створює умови для вироблення формального, поверхового ставлення до навчання, послаблює їхню волю в досягненні мети, знижує почуття відповідальності за результати навчання.

Організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача є одним із найефективніших шляхів у навчальному процесі, що розвиває самостійну творчу діяльність, значною мірою стимулює набуття та закріплення знань.

Першокурсник, який не набув навичок організації самостійної роботи, потребує допомоги викладача, якому, як правило, належить активна формуюча позиція, а студент виступає лише як той, на кого скерована така діяльність.

І.А.Шайдур наголошує на важливості участі викладача у процесі контролю самостійної роботи студента, виділяючи завдання, що є першочерговими для нього:

- актуалізація, перевірка та оцінка засвоєних знань у ході або після вивчення певного навчального матеріалу;
- створення психологічної установки на засвоєння нового матеріалу;
- виявлення можливостей і здібностей студентів, причин труднощів та помилок;
- визначення ефективності видів, організаційних форм і засобів самостійної роботи студентів, виділення серед них тих, котрі потребують корекції.

Студенти першого курсу педагогічного факультету перейшли до кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Кредитно-модульна система організації навчального процесу – модуль організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів, кожен кредит містить 2 модулі). Курс математики складається з загальної кількості годин – 360 (10 кредитів), із них загалом аудиторних занять 180 годин та самостійна робота – 180 годин.

Одним із шляхів здійснення індивідуального самонавчання під керівництвом викладача є використання модулів. Він дозволяє індивідуалізувати не тільки темп, але і зміст, так як весь навчальний матеріал розбивається за розділами на модулі (навчальні одиниці), які містять завдання різної складності. Кожен модуль складається з чотирьох частин.

1 частина містить назву теми, зміст, короткі теоретичні відомості, необхідні для розв'язування задач з теми; питання для самоперевірки; зразки розв'язку задач з методичними вказівками і поясненнями до розв'язків, алгоритми розв'язування найбільш типових задач.

2 частина містить набір завдань з розрахунку на 2 академічні години роботи студента в аудиторії; якщо вони не встигли виконати всі завдання, то можуть доопрацювати їх вдома. Це дозволяє індивідуалізувати теми самостійної роботи студентів.

3 частина містить задачі підвищеної складності, що дозволяє індивідуалізувати навчання за складністю та об'ємом.

4 частина містить домашнє завдання.

Вивчення кожної теми модуля рекомендується проводити за такими етапами:

1. Вивчити теоретичний матеріал самостійно, виділити головне.
2. Опрацювати вдома зразки розв'язків з теми та відповісти на запитання.
3. На заняттях в аудиторії відповісти письмово або усно на питання викладача з теми та приступити до розв'язання завдань 2 частини модуля.

4. Для більш поглибленого вивчення теми розв'язати завдання частини 3 і підготуватись до наступного заняття.

Після опрацювання модуля самостійно під керівництвом викладача студенти пише контрольну роботу.

Крім таких модулів – методичних рекомендацій та дидактичних матеріалів, для студентів запропонували і збірник завдань для самостійної роботи з математики для студентів спеціальності „Початкове навчання” [2].

У цьому посібнику наведені необхідні вправи, передбачені новою програмою з математики, які повинні допомогти студенту в оволодінні курсом математики. В збірнику дана певна кількість вправ і завдань для закріплення тем перед контрольними роботами, завдання до колоквиумів, передбачених програмою, а також зразки завдань контрольних робіт в кількох варіантах. Ці контрольні роботи за варіантами студенти виконують вдома як індивідуальні завдання, а модульні контрольні роботи обов'язково виконують в аудиторії в присутності викладача не менше, ніж у трьох варіантах. На початку семестру студенту повідомляється перелік завдань та види контролю самостійної та індивідуальної роботи (див. таблицю).

Таблиця.

Перелік завдань та види контролю самостійної роботи студентів I курсу

I семестр					
Модулі	1	2	3	4	5
Самостійна робота	1. Підібрати по 10 задач з початкового курсу математики з даної тематики. 2. Операції та закони операцій над множинами. 3. Розбиття множини на класи. 4. Виконання завдань ч. IV Модуля I	1. Підібрати по 10 задач з початкового курсу математики з даної тематики. 2. Відповідності між елементами множин. 3. Відношення та їх властивості. 4. Виконання завдань ч. IV Модуля II	1. Підібрати по 10 задач з початкового курсу математики з даної тематики. 2. Правила суми та добутку. 3. Види комбінаторних сполук з повторенням елементів та без повторення. 4. Виконання завдань ч. IV Модуля III	1. Підібрати по 10 задач з початкового курсу математики з даної тематики. 2. Висловлення та предикати. Операції над ними. 3. Підготовка до колоквиуму 4. Виконання завдань ч. IV Модуля IV	1. Навести приклади алгоритмів, які використовуються в початковій школі. 2. Алгоритми, їх властивості. 3. Приклади алгоритмів. 4. Виконання завдань ч. IV Модуля V
Види контролю	1. Перевірка творчих завдань.	1. Захист системи підібраних творчих завдань	1. Тестування на знання правил та формул комбінаторики.	1. Колоквиум з теми: “Математичні твердження та їх структура”	1. Творча робота з використання алгоритмічної мови “LOGO”

Після виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи студентів оцінюється модуль.

Самостійна робота студентів повинна бути переважаючим джерелом одержання знань, основою їх навчання. Прищеплювання навичок самостійної роботи сприяє формуванню у майбутнього вчителя початкових класів мотивації самостійної діяльності, вдосконаленню педагогічної майстерності. Тому керівництво і цілеспрямованість в організації самостійної роботи студентів – важлива сторона навчально-виховного процесу вищого навчального закладу.

Завдяки оптимальному використанню різних засобів і прийомів навчання та елемента творчості педагогічна технологія у поєднанні з професіоналізмом викладача виступають основним інструментом досягнення мети – формування висококваліфікованого фахівця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Скрильник Н.О. Генезис проблеми організації самостійної роботи у вищій педагогічній школі. Збірник наукових праць Київського національного лінгвістичного університету. – Вип. 30. – Суми: Видавництво „Козацький вал”, 2006. – С. 99-103.
2. Рехтета Л.О. Завдання для самостійної роботи з математики для студентів спеціальності 6.010100 „Початкове навчання”. Збірник завдань. – Миколаїв: МДУ, 2006. – 40 с.

УДК 378

Л.О. Савченко

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті розглянуті проблеми формування ціннісної компетентності майбутніх учителів.

The article deals with some problems of value orientations in students' life. The analysis of value orientations in students' life in higher educational establishments of economy and pedagogy is provided.

У загальному контексті європейських тенденцій глобалізації Рада Європи визначила основні ключові компетентності, якими повинен оволодіти молодий фахівець. Відповідно до цього і мета освіти відтепер співвідноситься з формуванням базових понять компетентності. Компетентнісний підхід до професійної освіти, що реалізується в контексті Болонського процесу, дозволить зберегти культурно-історичні та етносоціальні цінності, якщо компетентність розглядати як особистісне утворення, що містять інтелектуальні, емоційні і моральні складові, які повинні бути сформовані у процесі навчання й містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності та поведінкові моделі особистості.

Водночас за останні роки виявилися суперечності між ускладненим соціальним замовленням, пов'язаним з особистісно-професійною підготовкою фахівця до професійної діяльності, та усталеною практикою, що віддзеркалює орієнтацію переважно на репродуктивний характер виконання професійних функцій і вимагає принципової перебудови психологічної структури педагогічної діяльності самих викладачів сучасної професійної школи, найвищий рівень реалізації якої в умовах сьогодення вбачається в їхній спроможності безперервно формувати, поповнювати, зберігати й інтенсифікувати власний педагогічний досвід та здатності до активної передачі його майбутнім фахівцям

Зважаючи на те, що поняття “компетентність” є системним утворенням, можна виокремити такий підхід, запропонований відомим британським психологом Дж. Равеном. На його переконання, компетентність — це *специфічна здібність*, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній сфері, яка охоплює фахові знання, предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії [1: 6].